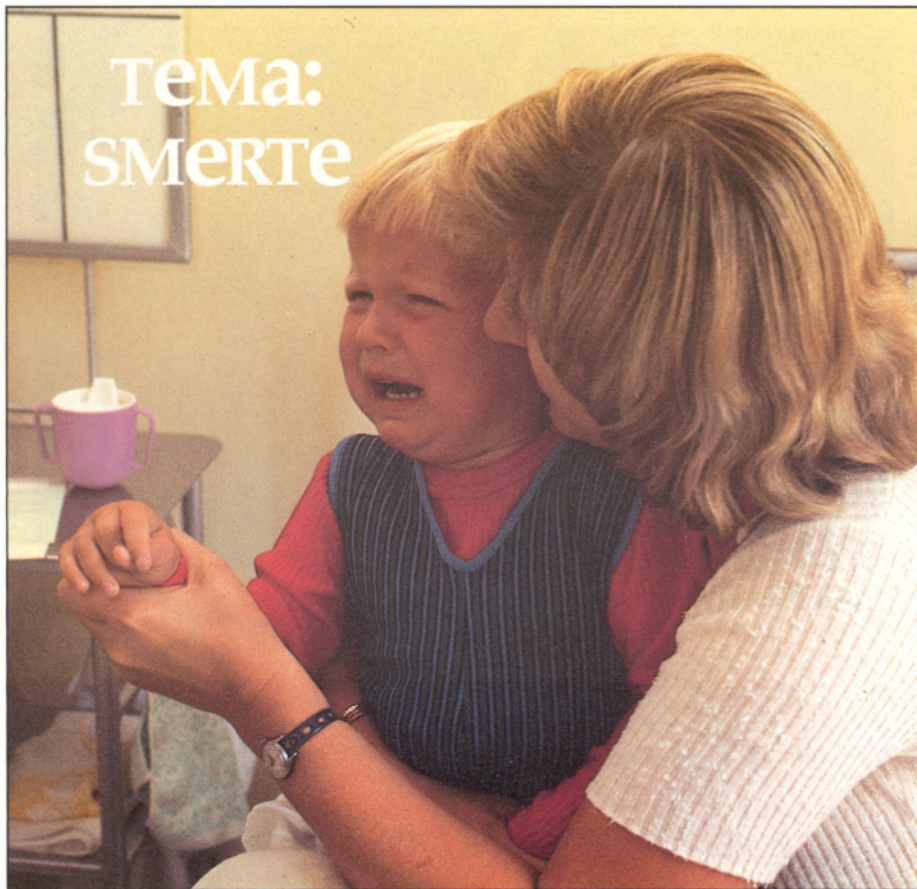

TEMA:
SMERTE

Av, det gør ondt

Vi går galt i byen, hvis vi foregøgler børnene, at det "skam ikke gør ondt" at blive stukket i armen.

Et lille barn i børnehaven kommer grædende hen til pædagogen og beretter om fingeren, hun klemte ude på legepladsen.

"Pyt, det er ikke noget at snakke om", svarer den voksne og sender barnet ud at lege igen.

Barnet oplevede større smerte, end den voksne forstod. Den lille hændelse gjorde et vist indtryk på barnet, for den selvoplevede situation husker jeg endnu som voksen.

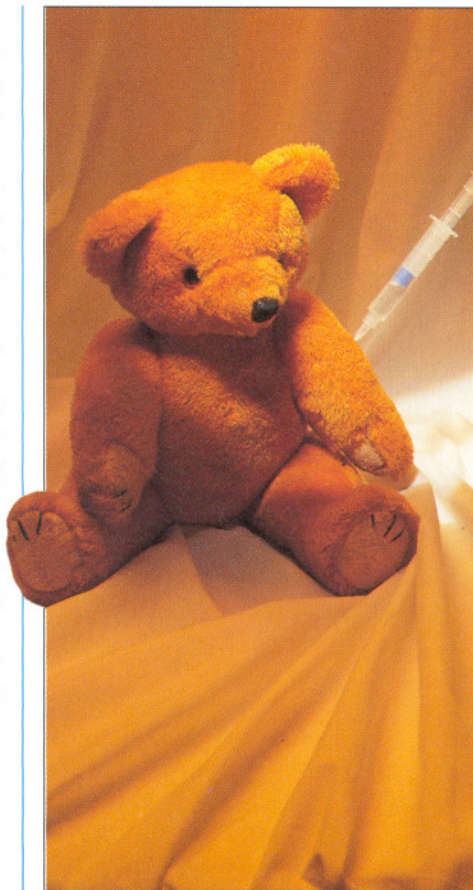
Respekt for børns smerter

Respekt for børns smerter er en fornuftig balance mellem at være overpyldret og helt at ignorere barnets klager.

Smerte er en personlig oplevelse, som andre ikke helt kan sætte sig ind i. Det ville være umuligt at forklare, hvad smerte er, hvis den, der hører på forklaringen aldrig selv har følt smerte.

Mennesker har med andre ord en vidt forskellig oplevelse af smerten. Den smerte, en person overhovedet ikke ænser, kan for andre være forbundet med helt andre følelser og indtryk.

Det er derfor temmelig svært at definere eller måle smerte. Krops- holdningen, ansigtets udtryk og selve vejtrækningen kan give signaler om, at et menneske føler smerte; også selv om personen ikke giver åbent udtryk for denne smerte.

Lise Giødesen, ergoterapeut, har skrevet artiklerne på side 6, 7 og 8.

Hendes hjertesag har gennem mange år været børns trivsel under sygdom og indlæggelse.

Lise Giødesen har samlet meget materiale til bøger, film, udstillinger og foredrag og er medstifter af Foreningen Syge Børns Behov.

Hvordan oplever børn smerte

"Man græder ikke, når man er bange", sagde en lille fyr.

Smerteoplevelsen er altså påvirket af sindstilstanden. Usikkerhed og angst kan forstærke smerte, eller man kan være så bange, at man slet ikke kan udtrykke smerten.

Hvis børn er blandt fremmede, vil de måske ikke vise deres følelser. "Det gjorde ondt, men jeg sagde det ikke", forklarede en pige, som laboranten prikkede i fingeren.

Børn er ofte meget præcise, når de udtrykker smerteoplevelsen i tegninger.

Når børn derimod føler sig trygge, har de lettere ved at give udtryk for deres følelser. Det er derfor vigtigt, at børn har en nærtstående person ved sin side, når de skal til undersøgelse eller behandling. Det understreger Helene: "Far og mor er de bedste i verden at klamre sig til, når man er bange!".

Børn kan få skrammer under leg uden at opdage det. Men det gør pludselig ondt, når skaden kan ses, især hvis der er blod. Børn kan slå sig og løbe lang vej hjem, og først græde, når mor kan se dem.

Det kan være svært at kommunikere med børn i smerte. Når et barn ligger på gulvet og vrider sig af smerte, kan det være vanskeligt at få at vide, hvad der er sket. Og små børn har meget vanskeligt ved at fortælle præcist, hvor det gør ondt.

Et lille barn græder en sen aften og klager over stærke smerter i maven. Kan det være blindtarmen? Selv om blindtarmsbetændelse ikke er så almindelig hos små børn, bliver der ringet efter vagtlægen. Problemet viser sig at være akut ørepine.

Når de små er sløje eller har ondt, klager de ofte over "ondt i maven", uanset om problemet er dér eller ej.

Den livlige fantasi

"Lægen stak fordi jeg græd", forklarer Helene på 2 år. I den alder kan det være svært at holde styr på årsag og virkning. Mindre børn har en livlig fantasi. De har desuden en usikker opfattelse af deres krop og dens funktion. "De stikker og ødelægger mig". "Jeg kan ikke li' at de tager mit blod". "Stikkes nålen ind, så den går helt igennem?". "Sprøjter de ikke blodet ind igen?".

Udover angsten for stik ved blodprøvetagning kan børn være af den opfattelse, at det er farligt at miste blodet. Hvis laboranten tager for meget blod, så "vil jeg måske dø..."

"De siger, det ikke gør ondt, og så gør det ondt alligevel!". Mange børn har følt skuffelse og ligefrem vrede, når voksne fandt det lettere at lyve for dem. Der er eksempler på børn, der ganske har mistet tilliden til alle personer i hvid kittel af denne grund.

I dag kan løftet om ingen smerte ved stik dog overholdes takket være "Tryllecremen" EMLA. Denne creme til lokalbedøvelse er en stor hjælp for de børn, der er bange for stik-smerten.